ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 148 — Субота, 30 октобар 1954

Мики и Шиља као истраживачи

3

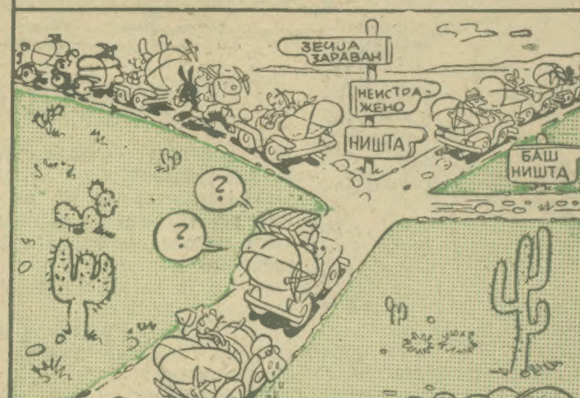

ЕГИПАТ НИЈЕ ВИШЕ САМО „ДАР НИЛА“

Није без разлога, још од давнина, Египат називан „даром Нила“. Тај назив помиње и Херодот у својим књигама. И код нас је Египат (Мисир) одувек сматран земљом баснословног богатства и плодности. Данас више није тако. Из године у годину искрсавају све веће тешкоће у обради и наводњавању земљишта, мада је систем натапања и брана веома усавршен и има мало сличности са системом којим су се служили феласи у доба египатских фараона.

Нил извире из источног и североисточног афричког горја и у свом горњем и средњем току прима безброј притока, поглавито са етиопских и суданских планина, док у свом доњем току, у дужини од око 3.000 километара, у њ не утиче ниједна река. Он протиче кроз пустињу, дајући живота обалским крајевима и земљишту до кога његова вода, путем изграђеног система канала, може да допре.. Овај простор плодног земљишта нарочито је велик на подручју саме делте Нила. У старо доба Нил се уливао у море преко седам рукаваца, док данас само два главна рукавца сачињавају његову делту. Ова се делта, из године у годину, проширује на рачун мора, те се тако ствара све више плодног земљишта. Још се и данас виде трагови старих рукаваца и наноси муља, тако да делта личи на изврнут кестенов лист, чија ребра и жилице сачињавају бивши и садашњи рукавци.

Познато је да би Египат без Нила био страховита пустиња. Стога није ни чудо што су стари Египћани Нил сматрали божанством. Мистерија његових двају главних извора, која су дуго остала неприступачна и неиспитана, владала је све до пре стотинак година.

Надолазак воде и нанос муља временски је готово механички регулисан и он почиње у Каиру сваке године од 8 до 10 јуна. Са зеленкастом водом Белог Нила мешају се обилни приливи притоке Собата, која са собом носи велике количине раствореног кречњака из Етиопије, услед чега Нил добија сиву боју. Од утока Плавог Нила вода добија црвенкасту боју цигле, што долази од наноса прашине са етиопских вулкана. Испод Картума ти се

наноси таложе и вода опет добија своју зеленкасто-плаву боју. Овај надолазак воде достиже свој врхунац почетком септембра и на томе нивоу остаје до друге половине октобра. Тада висина воде износи 5 до 6 метара изнад нормале. У то време око четири петине воде даје само Плави Нил, али зато у нормалном периоду Бели Нил даје 80 од сто целокупне количине речне воде.

И тако, сваке године у исто време, река надолази, плавећи ниже земљиште. Градови и села су поштеђени ових поплава, јер су, по правилу, саграђени на узвишицама, па у данима највећег излива Нила изгледају као мала острва усред огромног пространства воде. Вековима је египатски фелах гледао како се његова земља претвара у огромно језеро. Али, он је знао да ће се река опет повући у своје корито и да је тада најпогодније време за сетву. Семе, бачено у још влажну земљу, брзо је ницало и плодови су сазревали до априла или маја, дајући обилну жетву. Одмах после жетве, од суше испуцало, земљиште опет стане покривати благотворна вода. За тих шест месеци поплаве земља се добро одмори, освежи и припреми за нову жетву, исто тако богату као и претходна.

Захваљујући само овом природном систему наводњавања, Египат је вековима исхрањивао своје становнике, штитио обновљене цивилизације и уживао глас баснословне плодности.

Још од почетка 19 века људи су почели да сањају, међу њима и Наполеон приликом освајања Египта, како да овај природни надолазак реке обуздају и претворе у послушно оруђе људске воље. Још тада се дошло на мисао о изградњи велике бране низводно од Каира, али се она остварила тек читав век касније. Но, и до дана данашњег очувало се схватање да се ниједна кап нилске воде не сме бескорисно пустити у море, изузев у почетку кишног периода, у августу и септембру, кад се бране морају отворити да пропусте у море надошлу сувишну воду.

Данас је ова благотворна река обичан заробљеник. Она је стешњена између насипа високих 4 до 5 метара који окружују њено корито и спречавају поплаве. Некад необуздана вода сада се послушно разлива у добро изграђене дубоке канале, „раје“, који пресецају земљу у правилне геометриске површине. Да би се овај систем канала равномерно и у право време заситио водом, подигнута је читава серија огромних брана, од којих је највећа брана код Асуана. Она од октобра до јануара сакупи шест милијарди кубних метара воде, коју онда постепено пропушта, од фебруара до јула, кроз читав склоп канала, на обрадива земљишта. Друга велика брана налази се на почетку делте, испод Каира. И у самим рукавцима делте земљорадници подижу провизорне бране и уставе од дрвета и песка.

На тај начин, природни систем наводњавања потпуно је поремећен. Натапање се врши непрекидно, те земљиште више нема одмора: сада се обављају две или три жетве, једна иза друге, у току једне године. Поља пшенице, кукуруза, боба, памука и детелине смењују се непрекидно и тако се земља исцрпљује до крајности. Али, и Нил почиње да се свети. Људи су мислили да се на тај начин могу до миле воље богатити његовим даровима, али тај систем последњих педесет година не функционише више тако правилно и већ се осећају рђаве последице оваквог рада.

Сада је довољно да фелах само отвори брану и пусти воду на своје земљиште. То би било добро да он ту погодност не злоупотребљава, из чега произилазе две штете. Пре свега, потребе за водом су све веће. Памучишта се све више шире, а овој биљци треба шест кубика воде по једном дунуму дневно. Зато је држава морала да ограничи површине под памуком. С друге стране, сељаци, да би добили што више обрадиве земље, почели су и појас поред мора да чисте од соли, на тај начин што то земљиште обилно натапају слатком водом. То знатно повећава и онако велику потрошњу нилске воде. Она се много троши и у Судану, који лежи узводно од Египта, где су Енглези такође развили веома разгранат систем наводњавања.

Северни, нижи део Египта искоришћује данас око 22 милијарде кубних метара воде годишње, али се предвиђа да није далеко дан кад ће му бити потребно 40 милијарди кубика. Јужном делу Египта биће потребно 15 милијарди кубика, што заједно чини 55 милијарди, тј. целокупан износ просечног пораста Нила. Међутим, пораст воде често је много слабији (1913, например, био је само 40 милијарди). А у овај износ нису урачунате потребе Судана.

Но, највећа опасност садашњег система лежи у сталном опадању плодности земљишта. Највећи део муља понесу прве надошле воде чак у море, а један део таложи се у коритима самих брана, те тако остаје врло мало муља који треба да покрије, нађубри и оплоди земљиште. Стога су земљорадници почели да тај муљ надокнађују сточним или вештачким ђубривом. Овог првог има веома мало, јер се, исушено, употребљава за гориво. То је приморало земљораднике да набављају у све већим количинама вештачко ђубриво. Тако, док је 1919 године набављено свега 3.000 тона нитрата, набавка тога гнојива данас премашује износ од 550.000 тона годишње. Ово повећање свакако се врло осетно одражава на пораст производних трошкова и поскупљивање плодова, чији је принос у великој несразмери с капиталом утрошеним на ђубрење. Док се 1919 на једном хектару производило око 500 килограма памука, данас се производи нешто мало више од 550 килограма, и поред огромних трошкова за ђубрење.

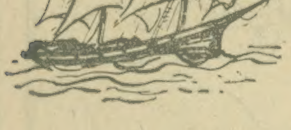
Овоме злу требало је тражити лека. Тако је почело ограничавање наводњавања на један дан у две седмице. Приступило се и усавршавању система исушивања мочварних земљишта. Најпосле, морало је да се прибегне и природном наводњавању: сваке године се, за неколико седмица, пушта вода да покрије њиве, да се оне тако одморе и освеже. Међутим, ни тај систем није више онако успешан као раније. Велику сметњу претставља расцепканост земљишта, као и изградња насеља у самој равници око Нила, која на подручју делте онемогућавају овакав систем наводњавања.

Ето, тако је човек, у најбољој намери да себи прибави користи, покварио благотворни ритам природе. Људски ум и људска снага мораће ускоро да правилније координирају овај дар природе с вештачким системом наводњавања и ђубрења египатског земљишта.

Морски таласи

Мороки таласи спадају у веома разорну силу у природи. Они настају због дувања ветра и због потреса, али чешће из овог првог узрока. Мали таласи које ветар ударом окрене, почетак су таласања и сви они имају округао облик, док су им дужина и висина различите. Њихов развитак зависи од дубине и пространства мора. У Јадранском Мору таласи могу да буду 3 до 5 метара високи, у Средоземном Мору 5—6, а у океанима 10—15 метара. Највиши таласи запажени су поред рта Хорна на јужном делу Јужне Америке. Они су били високи до 18 метара.

„Живи таласи“ настају под утицајем оркана и потреса. Они брже јуре, пенушају се на врховима, а на површини великог настају мањи таласи. Постоје и таласи који се називају „мртвим морем“ и они се крећу веома споро. Бука и шум таласа некад потсећају на далеку грмљавину, на тутањ брзог воза, на салве далеких топова, а чују се и разни други тонови, као шум паре, пискање, лупање итд.

Јунаци са „Албатроса“

РОМАН ОД Е. КОРМА

(12)

— Мартине, шта ти је? — упитах га.

Естонац се с напором осмехну и показа на раме. Десна рука висила му је непокретна, а из рукава је капала крв.

— Ти си рањен?

— И мени се чини, — одговори он, — а можда и нисам.

Одмах су му расекли рукав и разгледали рану. Метак му је био пробио раме и рана, иако није била опасна, задавала му је јаке болове. Сиромах, гризао је усне док му је мој стриц превијао рану.

— Један од наших избачен је из строја, — рече Болтерс. — Добро ће бити ако се буде могао држати у седлу до Кројтонове насеобине.

— Издржаћу, капетане! — уверавао га је Мартин. — Иако ме ова проклета рана страшно боли, ипак ћу издржати.

Стриц је наредио Бену да јаше поред Мартина и да га у случају потребе придржава. Бен је пожурио да притера мазгу своме другу.

VI

Била је већ ноћ кад смо стигли у насеобину Дел Венадо. Колико сам могао да видим, она се налазила у долини, којом је текла једна река. Река је била узана и ми смо је прегазили на броду. Одмах изнад реке уздизаху се зграде насеобине.

— Али, ако је стари Цим умро, — рече мој стриц капетану Болтерсу, — онда смо узалуд долазили.

— Надам се да му се ништа није десило за ово неколико месеци, — одврати Болтерс.

— Ко је тај Цим? — упитао сам чика-Вика.

— Пријатељ Кројтонов и управник његовог имања, — одговори он.

У насеобини су нас, изгледа, већ чули, јер између стабала дрвећа запламтеше бакље и указаше се сенке људи.

— Ко је то? — чуше се речи изговорене на енглеском, али с нагласком какав имају Американци.

— Отварај врата, Циме! — одазва се капетан Болтерс. — Ја сам. Довео сам Необузданог.

Тешка гвоздена врата отворише се са шкрипом и мазге, фркћући и зазирући од бакљи, уђоше у двориште. Врата се одмах затворише и нас опколи гомила људи.

— Добродошли, капетане Дулове! — рече један између њих, старачким, дрхтавим гласом. — Добродошли и ви, Болтерсе!

Црвена светлост бакље паде на говорника и ја угледах смежурано лице с дугом белом брадом. Старац је био у дугачком капуту на струк, мршав, клецавих колена.

— Како живиш, Циме? — упитао га је мој стриц.

Старац се поклони с поштовањем.

— Хвала, капетане, добро... Радујем се што сте допутовали. Ја сад могу да испуним своју обавезу и да онда мирно умрем.

Човек је говорио тихо, спокојно, а у његовом гласу одзвањао је замор и дубока туга човека који је доста живео.

— Којешта, Циме! — тапшао га је по рамену Гро Болтерс. — Још је рано да говориш о смрти.

— Не, Гро, није рано...

Тек тада старац примети нашег сапутника.

— Добродошли и ви, господине! — обрати му се он. — У овој кући увек ће бити места за госта.

Дон Мигуел се насмеја.

— Хвала, старино! Али, зар не познајеш старог знанца?

Цим узе бакљу из руку једног слуге и осветли њоме лице Шпањолчево.

— Па то сте ви, дон-Мигуеле! — рече он мирно. — Хајдемо у кућу. Капетане Дулове, она припада вама.

Приметио сам како је Шпањолац, чувши то, лако задрхтао и погледао стрица оштрим погледом. Као да је и њега занимало наслеђе покојног Кројтона.

Такав сјај какав је владао у дому гусареву никад раније нисам видео. Соба у коју нас је старац увео била је препуна лепих и скупоцених ствари. Намештај је био уметнички изрезбарен, а канделабри и лустери били су од тешке бронзе дивних облика. Стари гусар морао је бити човек од укуса ако је сам бирао ствари којима је напунио ову собу. На зидовима је висило неколико слика, али моју пажњу нарочито привуче једна која се налазила изнад дивана. Из оквира прекривеног крепом гледало је прекрасно лице неке девојке с плавим очима. Она се смешкала, показујући дивне беле зубе, а на образима су јој се оцртавале јамице. Ја сам с дивљењем гледао ту слику. Изгледало ми је да ће девојка зачас збацити оквир, који је ставила само ради шале, и да ће сићи са зида. Крајичком ока видех да и чика-Вик такође посматра слику. Лице му је постало тужно.

— То је она, моја сирота Глис, — прошапутао је он са уздахом, положивши ми руку на раме. То је та девојка, Диме, због које сам две године провео са гусарима.

Он је још једном тешко уздахнуо и окренуо се.

Међутим, у суседној соби чуо се звек прибора за јело и пуцање запушача. Није прошло ни десет минута а појавио се Цим и позвао нас на вечеру. Треба да кажем да смо били четворица у соби: чика Вик, капетан Болтерс, дон

Мигуел и ја. Бен је сигурно био с људима из насеобине, а сиротог Мартина положили су у постељу: он је био потпуно изнемогао од ране и добио грозницу.

— Дон Рамиро Гонзалес волео је лепо да живи, — примети Шпањолац кад уђосмо у трпезарију.

Мој стриц погледа га љутито.

— Дон Рамиро био је обичан авантуриста! — одврати он.

— Да, — потврди и дон Мигуел, — али он је био прави кабалеро и укус му је био истанчан. То доказује и његова женидба с доном Глис.

— Он је тражио новац, — суво примети стриц, коме се очевидно разговор није допадао.

— О, да, — не збунивши се одговори Шпањолац, — али исто тако и лепоту. А стари кабалеро имао је новца, много новца, — замишљено додаде он.

За вечером сам једва седео од умора. Очи су ми се склапале, а тело, измучено јахањем, тражило је одмора. Слушао сам шта се говорило за столом, али нисам ни реч схватао. Бела Цимова брада кретала се по такту вилица и блистала при светлости свећа. Његова ме је брада опчинила, а њене беле власи омотавале су моју свест, увијале моје мисли као у памук и оне су се губиле, ишчезавале. Пред очима ми је постепено нестајало светлости свећа. . .

Пробудио сам се опружен на широкој постељи у непознатој соби. Сунце је помало продирало између тешких завеза које су застирале прозор и извлачило из полумрака некакве непознате предмете. Мермерни умиваоник светлуцао је својом белином, а бронзани украси на њему горели су под сунчаним зраком.

Сетио сам се јучерашњег дана. Сигурно сам заспао за столом, па су ме пренели у ову собу. Лице ми прекри румунело стида: срамота је мушкарцу да се тако пода замору. А ја чак нисам ни осетио како су ме свукли и положили у постељу.

Не губећи ни тренутка, скочих из кревета. Моје одело, пажљиво сложено, лежало је на једном сточићу. Огртач и шешир висили су на позлаћеној вешалици на вратима. Пре но што сам почео да се облачим, приђем прозору и подигнем завесе. Светао дан изненади ме и ја затворих очи од јаког блеска светлости. Прозор је гледао у парк о каквом сам ја до тада само читао у књигама. Чисте, подрезане пољанице и леје са цвећем губиле су се испред мога погледа у дубини парка. Нека дрвета с дебелим лишћем ширила су се изнад покошене траве, блистајући на сунцу својим сочним зеленилом. Поткресани шимшири оивичавали су стазе, а изнад раскошних зелених шибљака уздизаху се високе, витке палме. Дуго сам посматрао овај чаробан призор стојећи поред прозора. Нечији тешки кораци тренуше ме и вратише у стварност. У собу је ушао чика Вик.

— Време је да се обучеш, Диме, — рече ми он.

(Наставиће се)

Случајно...

Данијел О'Суливан, испитивач новопостављених електричних уређаја, често је заборављао савет свог послодавца да за време рада увек стоји на парчету гуме, како га струја не би „ударила". Заправо, њега је мрзело да гуму увек вуче са собом с једног краја града на други. Та његова заборавност, односно лењост, умало га неколико пута нису стали живота. Па ипак, ни то га није могло натерати да стално носи онај комад гуме. Да се не би и даље излагао опасности, исекао је једног дана четири мања комада и закуцао их на потпетице и ђонове својих ципела. Тако је „и вук био сит и овце на броју": сад је без бриге могао да обавља свој посао пун опасности. Већ после неколико дана приметио је да су његове ципеле не само практичне, већ и необично удобне, па је за свој случајни проналазак — прве ципеле с гуменим потпетицама и ђоном — затражио патент. Догодило се то пре неких 70 година.

☆

На једној трамвајској станици у Вашингтону стајао је пре 40 година неки трговачки путник и чекао трамвај. Чекање се прилично отегло и њему је било досадно. Недалеко од њега лежала је на земљи једна метална укосница, која је свакако била испала из косе неке пролазнице. Да скрати

време, човек се сагнуо, подигао укосницу и стао да се игра њом. Савијао ју је нервозно час на једну, час на другу страну, све док трамвај није наишао. Кад се нашао у трамвају, отворио је шаку и угледао комад металне жице који уопште више није личио на укосницу. Место ње, човек је држао у руци — спајалицу за акта. Тако је, захваљујући спорости трамваја, угледао свет један мали, али користан проналазак.

☆

Целофан је, такође, случајан проналазак. Године 1908, швајцарски хемичар Бранденбергер вршио је неке опите с куваном кашом од дрвета, испитујући дејство разних киселина на њу. Једног дана приметио је на дну плитког стакленог суда танак, провидан слој неког њему непознатог материјала. Слој се лако одвојио од дна суда и Бранденбергер је држао у руци први комад целофана.

☆

Шездесетих година прошлог века амерички „Дивљи Запад" био је готово искључиво земља фармера и сточара. Задржати велике целепе волова на одређеном простору и спречити уништавање тек обрађених поља, није било лако. Стока је проваљивала дрвене и жичане ограде и растурала се по пољима и шумама. Фармери су покушавали да је задрже тиме што су на ограду стављали трње и металне шиљкове. Једног јутра, 1873 године, гледао је неки Џозеф Глиден проваљену жичану ограду на имању свог рођака. Иако је на огради било трња, волови су успели да је провале. Разбацано трње и покидана жица дали су Глидену једну идеју: да начини жицу с трњем од метала. Тако је угледала свет бодљикава жица.

Новац и храна у мочварама

Изгледа да ће мочваре и баре обрасле шеваром постати ускоро исто тако драгоцене као и родна житна поља. Тако бар тврде Ернест Рид и Лиленд Марш, професори универзитета у Сиракузи, у Америци.

Од шевара познатог под именом „мачји реп", чији дугачки, баршунасти плод кестењасте боје заиста потсећа на реп мачке, данас се већ може добити дванаест различитих производа. Научници се надају да ће у току идуће године пронаћи нове могућности за његово искоришћавање.

Ево за шта све овај „коров" може да послужи:

„Корен", уствари ризом (подземно стабло) „мачјег репа" може се јести уместо кромпира јер је укусан и садржи много скроба. Поред тога, од сувог корена млевењем се добија брашно, од кога се могу правити разне врсте теста. Научници тврде да су колачи справљени од овог брашна заиста укусни. Од корена се такође може справљати штирак, као и прашак за пудинг, који по квалитету не заостаје за прашком добијеним од жита. Најзад, од овог брашна добија се ферментацијом етил-алкохол.

Стабљику „мачјег репа" одавно већ употребљавају качари да им бурад не би пропуштала воду. Лишће, пак, служи за прављење корпи и асура. Међутим, и стабљика и лишће могу се употребити још корисније ако се прераде. Помоћу потребних хемикалија, од њих се може добити меко влакно које потпуно замењује јуту.

Што је најважније, „жетва" мачјег репа веома је обилна. С једног јутра земље може се добити 140 тона храњљивог подземног стабла, а то је десет пута више но што једно јутро може дати кромпира.

Индијанске куће у Панами заштићене су од инсеката

У панамској области Бокас дел Торо, која се налази у близини границе Костарике, куће индијанских домородаца потпуно су заштићене од инсеката. Наиме, оне су обавијене густом, непробојном мрежом сличном златној чипки, коју испреда једна врста панамског паука. Та мрежа је заједничко дело неколико стотина паукова који је, из неких непознатих разлога, плету баш око зграда за становање. Изгледа да је читава мрежа исплетена из једне једине, такорећи бескрајне, нити и у њој паукови чекају своје жртве.

WALT DISNEY'S

РОБ РОЈ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

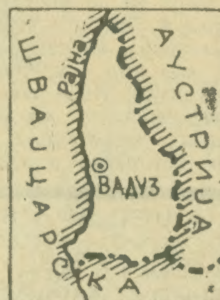
Лихтенштајн

Лихтенштајн је кнежевина у Средњој Европи, између западног дела Аустрије и источне границе Швајцарске.

Површина Лихтенштајна износи 157 квадратних километара, а број становника око 14.000. На један квадратни километар долази отприлике 85 становника. Главни град Лихтенштајна је Вадуз, у коме живи 2.000 становника. Име града потиче од латинског назива Vallis dulcis, што значи слатка долина. Сама држава добила је име по феудалној породици Лихтенштајн.

Кнежевина Лихтенштајн установљена је 1719 године уједињењем феудалног поседа Вадуз и Шелемберга. Доцније је припојена Рајнској конфедерацији, 1807, и у њој била до 1814, а затим је била у германској конфедерацији од 1815 до 1866 године. Са Аустријом је била у царинској унији од 1886 до 1918 године, а од 1921 Лихтенштајн је са Швајцарском у монетарној, поштанској, царинској и дипломатској унији. Новац је швајцарски.

У последње време Лихтенштајн посећује све већи број туриста и то је за ову земљу леп извор прихода. Становништво се бави земљорадњом, воћарством, виноградарством и сточарством. Унеколико је развијена и текстилна индустрија, а главни извозни артикли су сточарски производи.

Земља је претежно планинска. Највиши врх је Нааф Копф (2.574 метра). Ту се налази тромеђа Швајцарске, Аустрије и Лихтенштајна. У планинским пределима висина годишњег талога износи два метра, а у низинским 800 милиметара. Кроз планински предео протиче река Самина, притока реке Ила.

АНАДИПЛОЗА

Анадиплоза је стилски песнички украс-фигура. То је случај кад наредни стих или реченица почињу истом речју којом је први завршен (анадиплун = удвостручити), на пример:

Уранила рано у недјељу,
У недјељу прије јарка сунца.

Ова фигура узета је из епског народног песништва, где певачу служи као неки одмор, односно средство да се боље припреми за нову мисао.

У уметничком песништву анадиплоза се појављује само онде где се песник свесно поводи за народним песмама, као што је случај:

А међ' њими понајљепши,
Понајљепши, понајвећи, Агин
чадор ине наткрилио

НАРВАЛ

Нарвал је сисар из рода делфина. Он живи у јатима у Северном Леденом Мору. Може бити дугачак и пет метара. Боје је беле са мрким пегама. Мужјак има у горњој вилици јаку испружену кљову, која може бити дуга и до три метра. Та кљова му служи за одбрану, јер је нарвал безазлена животиња, која се храни мањим рибама, пужевима и шкољкама.

СЕДАМ СЛОБОДНИХ НАУКА

У стара времена у Седам слободних наука спадали су такозвани тривијум и квадривијум. Тривијум је назив за нижи степен наставе и у њега су спадали: граматика, дијалектика и методика. Квадривијум је обухватао четири дела математике: аритметику, геометрију, астрономију и музику. Ето, тих седам Слободних наука сматране су главним предметима вишег школског образовања.

ЕКСПЛАНТАЦИЈА

Експлантација је особина живих органских ткива да могу у подесним хранљивим растворима расти и напредовати и изван тела. Ову особину открио је хирург Алексис Карел, због чега је, 1912 године, добио Нобелову награду.

РАПСОДИ

Рапсоди су били она лица која су поједине песме и одељке песама састављали у једну целину. То су били путујући народни певачи код старих Грка и они су старе јуначке песме, нарочито Хомерове, спајали у веће целине и јавно их певали или казивали народу, као што су чинили и наши гуслари. Рапсодијом се назива песма коју пева рапсод, а тим именом назива се и одломак неке веће песме. У музичком смислу реч рапсодија означава фантазију слободног облика која се наслања на народну мелодију.

ОЧИ
КОЈИМА НИШТА НЕ МОЖЕ ДА ИЗМАКНЕ

У дому једног Аустралијанца, досељеника из Европе који се настанио у Новом Јужном Велсу, владали су забринутост и страх: четворогодишња девојчица, његово једино дете, одлутала је од куће. Четрдесет суседа, неки пешице а неки на коњима, читав дан су безуспешно претраживали околину. Од детета није било ни трага. Најзад, кад је већ био пао мрак, отац је телефонирао најближој полициској станици, удаљеној 80 километара, молећи да му пошаљу неког од „црних читача трагова", како досељеници зову домороце веште читању трагова животиња и људи.

Било је праскозорје кад је „црни читач" стигао. Изгледало је да је дошао узалуд, јер је претходни дан био необично топао, а земља тврда и сува. На таквом терену ни човек не би иза себе оставио траг, акамоли мала, лака девојчица. Домородац је ћутке почео да обилази око куће, описујући све веће кругове. Наједном је застао и кренуо у правој линији, следећи траг, који нико од присутних није могао да види. Четири часа ишао је тако за невидљивим трагом: на једном месту згажен лист, тамо сломљена гранчица, мало даље какав ногом одгурнут каменчић. Понекад је готово трчао, да одмах затим клекне и да пут настави четвороношке, како му ни најмања ситница не би измакла. Двапут је на каменом терену губио тај, само за њега приметни, траг. Најзад, кад се сунце већ клонило смирају, нашао је девојчицу, која је, изнемогла и изгладнела, спавала крај једног трулог пања.

Од девет милиона становника Аустралије, неких 80.000 су домороци, потомци номада из каменог доба. Они припадају једној од најстаријих раса на свету и пре доласка белих, 1788 године, били су једини становници овог континента. Ни код једне расе на свету, чак ни код Индијанаца, способност извођења закључака на основу најмањих и наизглед безначајних података није толика као код аустралиских домородаца. Поред тога, они имају веома развијено чуло слуха и вида.

Аустралијанци-домороци имају кожу боје чоколаде, таласасту или коврџаву косу, велика уста, широк и спљоштен нос, високо, забачено чело и нешто су нижи од белих досељеника. Некада су се искључиво бавили ловом и риболовом, јер на њиховом континенту пре доласка белаца уопште није било жита која би могли да гаје, нити других животиња сем дивљих паса. Они су одлазили у лов кад их је на то терала глад, а ленствовали кад су им стомаци били пуни. Данас више од половине њих живи у сталним насељима. Долазећи у додир с насељеницима, они су изменили свој начин живота и изгубили многе од ранијих особина и способности. Међутим, око 30.000 домородаца и даље живи по ретко настањеним северним областима, далеко од сваког утицаја цивилизације.

Њихова вештина у откривању и праћењу трагова логичан је резултат њихове тешке, свакодневне борбе за опстанак. Немајући могућности да у тој жаркој области чувају храну чак ни до сутра, принуђени су да свакодневно лове. Како се не служе замкама и ступицама, они се старају да што ближе приђу животињи коју гоне, како би је успешније гађали. А то значи да јој приликом гоњења не смеју допустити да им умакне и завара траг. Идући трагом, например, кенгура, они су у стању да кажу каквом се он брзином кретао, колико је велик и стар, да ли је здрав, — једном речју све што им може помоћи у лову.

Том вештином домородаца често се користе бели становници Аустралије, па чак и војска и полиција. Своју способност „читач трагова" може да покаже чак и на градским улицама. Догодило се једном да је неки човек опљачкао један рудник злата и, разуме се, побегао. Један домородац открио је његов траг и пошао за њим. Међутим, изненада је наступила олуја са јаким пљуском, који је избрисао све трагове. Десет дана касније „читач трагова" случајно је пред градском поштом приметио на прашњавом бетону отисак „познате" чизме. Иако је траг водио кроз улице, где је било на хиљаде отисака ципела и чизама, вешти „читач" довео је полицију до хотела у коме се лопов налазио.

На искрајку старог напуштеног насеља које је било подигнуто у близини неког рудника злата, такође давно напуштеног, живео је један старац, „луди Џек" како су га звали, који би понекад, попивши коју чашицу више, одлутао од куће. На Џекове нестанке свет је већ био навикао. Али, кад се једном није вратио ни после пет дана, полиција је пошла да га тражи. После два дана узалудног претраживања околине, позвали су упомоћ два домороца. Киша није падала недељама и земља је била потпуно сува, а у прашини око куће било је не само трагова које је Џек остављао из дана у дан, већ и трагова људи који су га тражили. Домороцима није био потребан ни пун минут да одреде који је од Џекових трагова најсвежији. Пошто су неко време ишли за њим, један од домородаца је рекао:

— Он је болестан.

— Хтео си рећи пијан? — приметио је један полицајац.

— Болестан.

Пола часа касније стигли су до једног напуштеног рударског окна.

— Он тамо, — показали су они руком.

Заиста, неколико метара од улаза у окно лежао је стари Џек — мртав. Лекари су утврдили да пре но што је умро није био пијан. Како су домороци то знали? Једноставно: готово од колевке њих су учили да читају трагове људи, младих и старих, болесних и здравих, мршавих и дебелих, тако да им није било тешко да оцене у каквом је стању човек чији траг прате.

Једном је потомак неког досељеника пошао у лов са два домороца. Имали су среће: погодили су копљем птицу тркачицу ему. Али, ему им је побегао и они су пошли његовим трагом. После једног километра траг их је довео до једне велике, заравњене стене и ту се, бар за белог човека, губио. Међутим, домороци су клекнули и стали да дувају у стену. Кретали су се лагано, стално четвороношке, дувајући с времена на време. Тако су прешли читав камени плато, а кад су дошли до његове ивице — на земљи се видео траг емуа. Најзад, у једном грму нашли су га мртвог, с копљем у телу. Задивљеном белцу објаснили су оно своје чудно понашање на стени. Прелазећи преко каменог платоа, птица је морала да поломи листиће танке, суве маховине која је покривала стену. Дувајући, они су својим дахом дизали поломљене сићушне листиће и тако пратили траг.

„Црни читачи трагова" су у неприлици једино кад треба да по трагу нађу неког свог земљака, који је вешт исто толико колико и они. Један од најзанимљивијих „двобоја" скривања и тражења одиграо се приликом гоњења аустралиског одметника Роја Гавернора, који је био веома лукав, хитар и — домородац. Гавернор се скривао у северозападном, ненастањеном делу Аустралије. У почетку је изгледало да је његова вештина већа од вештине гонича Рилеја. Он је увек ишао обавивши ноге овчијом кожом, кретао се у круговима и враћао се истим путем. Силазио би до реке и улазио у воду, да би изгледало као да је прешао на другу страну, али би се уместо тога једним скоком докопао гране каквог дрвета на обали и пребацивао се са стабла на стабло, да би, после неколико стотина метара, сишао на земљу и наставио пут. Ипак, изгубио је битку.

Дуго су бели досељеници и њихови потомци веровали да аустралиски домороци имају друкчију, бољу структуру ока од осталих људи и да зато виде и оно што они не примећују. Лекари, заинтересовани оштрим видом домородаца, извршили су низ опита и закључили да су очи Аустралијанаца потпуно исте као и свих осталих људи, само што су они дугим и сталним вежбањем своје чуло вида развили готово до савршенства. Међутим, њихово чуло мириса свакако је много боље но код људи из цивилизованих земаља. Тако, например, аустралиски домородац може да осети мирис ватре, дувана, па чак и ознојеног коња, са даљине од два километра.

ЛУКУЛОВСКЕ ГОЗБЕ

Луције Лициније Лукул (109—57 пре наше ере) био је истакнути римски војсковођа, који је постигао велике успехе у рату против Митридата, краља Понта, али је ушао у пословицу због своје раскоши, јер је своје велико имање немилице расипао и живео бесно. Прича се да је у својим дворовима имао више трпезарија, које су имале разна имена. Он никад није говорио свом управитељу двора шта ће ког дана да једе, него би му само рекао да приреди гозбу у тој и тој сали, те је овај одмах знао каква јела треба да спреми и у коликим количинама. Једнога дана дођу му изненада два пријатеља, али се он само окрене свом управитељу двора и рече му: „Данас ћемо ручати у Аполоновој сали". Гозба је била милионске вредности. Разуме се, на њој су били присутни и други гости, међу којима је увек било истакнутих интелектуалаца онога времена. Отада се раскошне и велике гозбе често називају лукуловским.

У старо доба било је и других бесних приредаба. Тако је персиски цар Дарије (521—485 пре наше ере) приређивао гозбе за по 15.000 лица, које су га стајале огромне суме. Његов син Ксеркс (485—465) ручао је у једном граду само два пута и од тога се град није могао привредно опоравити за целу годину дана, јер народ није имао шта да једе. Прича се и за некога Питијуса, који је био тако богат да је приређивао гозбе за десетине хиљада Ксерксових војника. Гај Јулије Цезар, приликом једне триумфалне гозбе, почастио је своје госте, поред осталог, и са шест хиљада риба-мурина, које су стајале десетине милиона динара. Том приликом за госте је било постављено 22.000 столова. За једног богатог Римљанина прича се да је приређивао гозбе које су трајале по цео месец дана, а сале у којима су оне приређиване свакога дана украшаване су новим украсима. Кревети на којима су се гости излежавали били су од злата и сребра и посути разноврсним цвећем.

Остале су приче и о многим другим бесним гозбама у доцнијим временима. Тако се прича да је херцег Карло Бургундски приликом женидбе са енглеском принцезом Маргаритом приредио 1468 године гозбу којој је било мало равних. Сале у којима су гости седели биле су тапациране чохом која је била извезена златом. Гости су седели за столовима по којима су се кретале лађе препуне сваковрсног печења. После сваке лађе наилазила су по четири чамца у којима је било разно вариво. Том приликом за гозбу је, како се прича, било спремљено: 16 волова, 10 свиња, 300 кг. сланине, 250 овнова, 250 јагањаца, 250 телади, 100 зечева, 800 кунића, 200 фазана, 200 водених птица, 900 јаребица, 400 голубова, 100 паунова, 400 кокошака, 1000 пилића, итд.

МОРСКИ КОЊ

Морски коњ (морж) спада у породицу перајара, а живи у заједницама уз обале Северног Леденог Мора. Ноге без прстију и реп претворени су у изврсне органе за пливање. У горњој вилици има два дугачка зуба који су оборени наниже, а личе на кљове у слона. Те кљове могу нарасти у дужину и до једног метра. Њушка му је зарасла у длаку и даје утисак као да је окићена с много бркова. Тело му је дугуљасто. Напред је шире, док се на крају јако сужава и покривено је кратком длаком. Морски коњ може бити дугачак и до шест метара, а тежак и до 1.500 килограма. Његова храна су једна врста молуска, које живе на морском дну и које он копа кљовама.

У јуну, кад је вода у Северном Леденом Мору најтоплија, млади морски коњи иду на своје прво купање. Они висе о врату своје мајке док она плови морем или се гњура тражећи храну. Иако је младунче тешко 50 килограма, оно за мајку није нарочито велики терет; готово је мањи него што је за једну Индијанку њено дете. Младунче се дуже времена не стара о храни, све док му не израсту зуби довољно велики да би могао да је копа и тражи. Док то не буде, оно живи искључиво од мајчиног млека. Њиме се храни све док му кљове не израсту око десет сантиметара, а то бива тек после две године.

Морски коњи су изврсни пливачи, али не могу да пливају онако дуго као њихови сродници туљани. Они радије легну на неку пловећу санту, да их она носи. Ако се догоди да их санта однесе далеко, тада они хитају да изиђу на најближу обалу. Кад тамо стигну, често су толико изнурени да их Ескими лако лове. У пролеће се спуштају на сантама све до Беринговог Мора. Пошто су тешки, дешава се да санта пукне под њима, па се они стровале у море. Кожа им је дебела и чврста, те је Ескими веома цене. Од кљова праве алатке и украсе, а лове моржеве и због њиховог меса и уља.

На земљи и на леду морски коњи тешко се крећу и нису опасни. У води су окретни и енергично се бране кад их ловци нападну, па могу бити и опасни. У чопорима су сложни и дисциплиновани. Док пландују, они поставе страже наоколо, које им јављају да се приближава опасност. Рањеном моржу притичу упомоћ други који се нађу у близини. Ловци причају да је тешко убити моржа једним метком и домоћи се његовог тела. Узрок томе је с једне стране дебео слој сланине, а с друге што рањени морж скочи са санте у воду и више се не појављује на површини. Ако угине у води, он потоне. Једино га је могућно убити једним метком ако се погоди у главу, али и тада ловац мора бити брз и брзо се дочепати његовог тела, јер иначе оно потоне. Због тога с ловцима иду увек вешти харпунери, који закаче тело моржа и привуку га. На обали се иначе лако убијају ударцем у главу тупим оружјем. У ранија времена лов на моржеве био је веома опасан, јер рањени морж нападао је чамац ловаца, закачио би га својим дугачким зубима и превртао. И најтеже рањени морж напада противника и није се лако од њега одбранити. Многе породице ловаца остале су због тога без својих хранитеља.

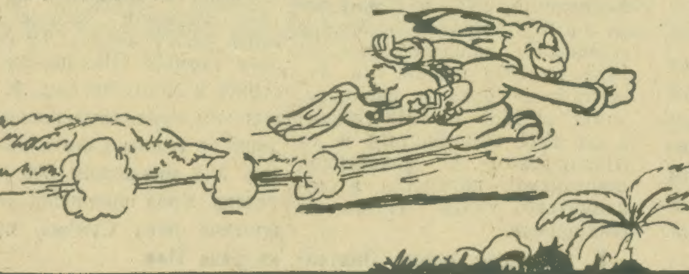
Рубље које „производи" топлоту

Један француски часопис доноси вест да је почела производња рубља које штити од назеба плућа, бронхија и мишића, као што су лумбаго, ишијас и сл. Ново текстилно влакно, ровилактил, од кога се сада прави доње рубље, користи на тај начин што ствара неку врсту електрицитета, који загрева тело у виду електричне масаже. Та топлота која улази у организам истовремено има освежавајуће дејство. Рубље од ровилактила не скупља се, лако се пере и брзо суши, а глачање није потребно.

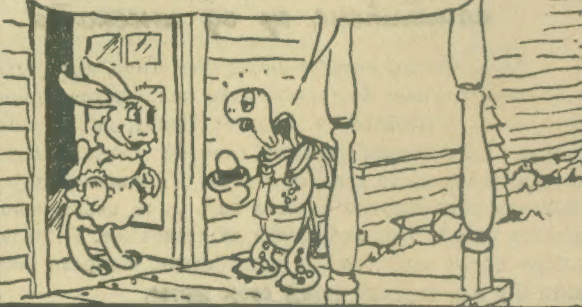
ТАЈНА ТЕТКА-ЉУБИНЕ ШКОЛЕ

Ко из ведра
неба гром,
кроз телефон
један глас
јави Зеки
малочас
да се поред
фарме бром
крије неки
лопов хром.

НАШЕГ БРЗОГ ЗЕКУ ТАБАНИ НЕ ПЕКУ:
ПОЖУРИО ХИТРО У ФАРМУ ДАЛЕКУ
АПЛАУЗ ВЕЋ ЧУЈЕ КАО ПЕСМУ НЕКУ:
„ТРИПУТ ЗДРАВО, ЗДРАВО, ЗА ХРАБРОГА ЗЕКУ!"
ОД РАДОСТИ ВЕЋ МУ И СУЗИЦЕ ТЕКУ.

КАЖЕ ДА ЈЕ МОЈА ПОМОЋ
ЊЕМУ СПОРА...
МОГУ ЛИ ДА ВИДИМ
СОБУ ГОСПО'Н ТВОРА?

Страдање Ђуре Јакшића у Рачи Крагујевачкој

Ја сам ти, брате, изношена хаљина! Гурају ме из једног буџака у други! Сад у Рачу. Мора да ће се онде отворити позориште, како бих имао прилике на драми радити...“ — тако је Ђура Јакшић у једном писму саопштио свом пријатељу Стојану Новаковићу да је по казни премештен за учитеља основне школе у Рачи Крагујевачкој.

Ђура Јакшић дошао је у Рачу са женом и децом. Његова месечна плата била је више него бедна: 42 динара и 20 пара, од чега му се трећина одузимала за дуг. Надао се да ће нешто сликањем да заради, али због афере која је ускоро избила од тога не би ништа. Несрећни песник рекао је сам за себе: „Ја сам са својом децом осуђен да вечите муке трпим“.

Месец дана после доласка у Рачу Крагујевачку датирано је и познато. Јакшићево писмо Стојану Новаковићу. У њему је он горко, али и бунтовно, оцртао јаде и невоље свог дотадањег живота: „...Дали су ми „хлеба“ и као што добротвори веле: „ухлебише ме“. — Хвала им! Та више ми и не могоше дати, јер су сами печење појели; хвала им! јер ми ни кости њихове богате трпезе не хтедоше оставити — имају они своје псе којима оглотке са своје дебеле части бацају, а ови се још диче што су до тих господских костију дошли — ма нећу ја, не! умем и ја сносити све — само неправду не!“ — А на једном другом месту у том писму он се жали: „Ја сам читао много несрећних великих и малих песника биографија, али ако сам и ја песник, и ако и ја заслужан будем да ме макар и седам дана после смрти ко спомене — имаће наша деца чему се чудити — јер овако као што наша госпоштина са мном поступа, ни свиње не чине и никаква животиња... Та не видиш ли, болан, да ми не дају прилике ни да радим — а ево осећам да бих боље и више могао радити него сви ваши банови и малетићи скупа“. (Бан и Малетић били су „повлашћени“ ревиски списатељи.)

Ни месец дана није прошло од тог писма а општински суд у Рачи поднео је тужбу среском суду против Ђуре Јакшића да је „опорочавао“ власт, вређао службенике итд.

Једне новембарске ноћи седео је нови учитељ у сеоској кафаници са својим пријатељима. Разговарали су о политичким догађајима после смрти кнеза Михаила. Ђура је био говорљив и приметивши да се пришуњало неколико „полицајних лица“, а међу њима и општински ћата, он покаже прстом на зид где је била залепљена некаква наредба коју је издала општинска власт. „И онда је господин Ђура Јакшић почео говорити да је та наредба мимо закона издата, непаметна, закону противна итд... и каже да се та наредба треба да скине, поцепа, у сирће мете, пак онда они који су је издали са сирћетом да је поједу“, — тако је у својој достави изјавио „Васа суду покорни деловођа“, односно општински ћата кога је Јакшић уочио чим је дошао у Рачу.

Све до јуна 1869 године расправљала се та ствар пред општинским и среским судом. Јакшић је по неколико пута саслушаван, суочаван, позивали су сведоке, а главни тужитељи били су ћата и практикант. Општинска власт нашла се страшно увређена речима „г. Ђуре“. У томе су били солидарни сви њени службеници, па су против Јакшића сведочили и они који су те ноћи били у кафани и који нису. Откуд да се неки бедни учитељ толико осмели да „буни народ против власти и да срамоти ћату општинскога“! Да је бар неко, а не, како у општини стоји за њега уписано, Јакшић, учитељ II разреда овдашње школе, нема нити покретног нити непокретног имања које би се за дуг у попис узети могло“.

На суочењу са општинским службеницима Јакшић је свој исказ издиктирао у перо: „Говор је био о ислуженим полициским чиновницима, — рекао је он. — Том приликом поменуо сам Саву, бившег капетана, који је некад сељака од јутра до подне држао на мацкама и снег га је завејао“. Потом се, каже Јакшић, говорило о новом уставотворном одбору и како се он нада да ће се у Србији много изменити — „и онда сам рекао да неће сваки кенеф којекакве наредбе издавати и хиљаде глава њој се клањати“. И док је он тако говорио, пришуњао се ћата с још неким човеком да прислушкује разговор који је Јакшић пријатељски водио са својим друговима. „Кад сам угледао, упитах га: Ко је ту наредбу саставио? Ја сам, рече он. — А колико си мислио док си је смислио? — Сахат и по! Онда сам му ја одговорио: да сам ја неки војвода, дао бих ти је да је поједеш на салату! Куд да један сеоски ћата прави разлику између грађана пореских и непореских и да у наредби једнима нешто дозвољава а другима крати“ — завршио је свој исказ Ђура Јакшић.

Крајем априла 1869 године Ђура је дао оставку на учитељску службу у Рачи и отишао је у Београд. Почетком јуна саопштена му је пресуда: требало је да буде осуђен на новчану казну, „али пошто он нигди ништа од имања нема, то се има по полициској уредби на затвор да суди“. И осуђен је на десет дана затвора.

Напустивши државну службу, Јакшић је покушао да у Београду покрене књижевни лист. Због тога он сад поново затражи српско држављанство, али му и по трећи пут одбијају молбу, јер је молилац био „без уредног занимања“. Полициски доушници у својим доставама и даље помињу Ђуру Јакшића. Но, будући да он сада више није био државни службеник, испред његовог имена не наводе оно „г.“, него понижавајуће „неки“. У оно време познати београдски достављач, иначе уредник хумористичког листа „Руже“, кога су изобличили и Змај и Јакшић, у једној својој достави намеснику Блазнавцу пише: „Синоћ неки Ђура Јакшић покупио је неке ђаке и музикантима заповедио да се свира Марсељеза. И премда то није ништа, опет је у мојим очима то погана демонстрација, безобразлук, да се кињe мирни грађани“.

После извесног времена, Јакшић је морао да напусти Београд и да поново крене у унутрашњост, усусрет новим невољама и јадима...

Мале занимљивости

АВОГАДРОВ ЗАКОН

Авогадров закон је онај по коме сви гасови под једнаким условима и у једнаким запреминама садрже у себи једнак број молекула. Овај закон добио је име по чувеном торинском физичару Амадеу Авогадру (1776—1856).

ШТА ЈЕ КАНУН?

Канун је музички инструмент који употребљавају Арапи. Дуг је око један метар, широк 50 сантиметара, и дебео око пет сантиметара. Има 72 струне. Свирач седи на земљи, а инструмент држи на крилу.

ДЕЈСТВО ПЕНИЦИЛИНА ЗАВИСИ ОД СТАРОСТИ БОЛЕСНИКА

Распростирање пеницилина у човечјем организму зависно је од више чинилаца: како се даје инјекција, какав је телесни састав болесника итд. Опити на болесницима између 15 и 75 година старости показали су да се количина пеницилина не налази у истој размери у једном кубном сантиметру крви код свих ових особа. Дошло се до закључка да је распростирање антибиотика брже код млађих болесника. За пацијенте испод тридесет година две инјекције од по 300.000 јединица учиниће да се за 24 часа изврши концентрација од једне јединице на један кубни сантиметар крви, што је довољно да заустави размножавање бактерија код већине болести. Међутим, код старијих особа дејство ће бити нешто спорије, јер је и рад њихових бубрега и свих ћелија спорији но код млађих људи.

ШТА ЈЕ РЕЗЕДА?

Резеда је позната биљка пријатног мириса, а пореклом је из Египта. То име добила је по томе што је некад употребљавана за ублажавање болова (resedare = ублажавати).

Семе које живи вековима

Септембра 1940 године у одељењу Британског музеја у коме су биле смештене збирке семења старог више стотина, па и више хиљада, година избио је пожар. Ватра је брзо угашена, али се том приликом семење једне врсте кинеског поврћа, званог сребрно дрво, које је још 1793 пренето из Кине, јако овлажило. Кустос одељења био је ван себе од очајања због ове штете. Међутим, месец дана касније његово очајање претворило се у одушевљење: после „сна“ од 147 година проклијале су три семенке „сребрног дрвета“.

Приче о семењу које је више од двадесет векова „спавало“ у саркофазима египатских фараона да би се наједном „пробудило“ и донело плод, одувек су занимале људе. Међутим, у њима нема ни трунке истине. Тачно је, додуше, да су археолози у гробницама фараона налазили зрневље пшенице које се на први поглед није разликовало од „свежих“ зрна. Ботаничари су се, природно, заинтересовали за „пшеницу-мумију“, како су је у шали називали, па је пре педесет година у ботаничкој башти у Кјуу, у Енглеској, засејано зрневље нађено у гробници једног фараона из деветнаесте египатске династије. Поједина зрна стављена су у разна земљишта и у различите услове топлоте и влажности, али су сва, без иједног изузетка, и поред највеће неге стручњака, после неколико месеци иструлела. Опити извршени са „пшеницом-мумијом“ из једног саркофага из грчке епохе у старом Мемфису, као и многи други, такође су завршени неуспехом.

Откуд онда приче о пшеници из старог Египта која је сачувала у себи вегетативну снагу и проклијала после толико хиљада година? Објашњење је сасвим једноставно: неки предузимљиви и досетљиви пословни људи из Египта приметили су колико је интересовање код археолога изазвала пшеница нађена у старим гробницама и закључили да се од тога може начинити добар и уносан посао. Наместо старе пшенице, подметнули су у неке саркофаге нову и она је, сасвим природно, изникла и донела плод. Међутим, ниједан опит са старом пшеницом који су изводили стручњаци није успео. Уствари, семење готово свих врста жита има веома кратак век, тако да се случај клијања већ после 25 година може назвати чудом.

Па ипак, приче о дуговечном семењу нису увек измишљене. Године 1856 управа ботаничке баште у Кјуу послала је аустралиском универзитету у Мелбурну, за његов врт, семење 600 разних врста биљака. Али, земљиште одређено за врт није било приправљено на време и поклон из Кјуа стављен је у један орман и — заборављен. После више од педесет година случајно га је нашао ботаничар Еварт. Он га је посејао, заједно са семењем неког аустралиског поврћа које је било старо 105 година. Од 600 врста послатих из Кјуа 46 је проклијало, израсло и донело плод, а исто тако и столетно семе аустралиског поврћа.

Колико је досад могло бити утврђено, најдуговечније семе има једна врста азиског лотоса, такозвани „свети лотос“. Крајем седамнаестог века природњак Ханс Слоан начинио је велику збирку тог семења, која је касније припала Британском музеју. Године 1855, значи век и по касније, успело је једном кустосу музеја да из тог семена добије дванаест струкова „светог лотоса“. За време Другог светског рата посађено је свега једно семе из те збирке и, упркос протеклих 250 година, оно је никло.

У близини манџурског села Лиу-Чуа-Тунг налази се једно исушено језерско корито. Пола метра испод површине лежи слој тресета дебео око четрдесет сантиметара. У горњем делу тог слоја нађена је већа количина семена „светог лотоса“. Како лотос расте у води, очигледно је да семе потиче од биљака које су ту расле пре но што је језеро пресахло. Године 1923 јапански ботаничар Охиро Ога тврдио је да нађено семе мора бити старо најмање 400 година. Примерци тог семена послати су свим већим ботаничким баштама у свету и у већини случајева „свети лотос“ је никао и цветао. Међутим, пре три године, мерећи радиоактивно зрачење угљеника из наслага у којима је нађено семе лотоса, професор чикашког универзитета Либи утврдио је да је оно старо од 800 до 1250 година.

У близини Токија, на дубини од шест метара, пронађен је прошле године један дрвени чамац и у њему неколико зрна „светог лотоса“. Према радиоактивном зрачењу угљеника, утврђено је да је чамац стар 3000 година. Толико је, значи, старо и семе „светог лотоса“ нађено у њему. Посејано, оно је упркос старости никло и лотос је чак и цветао.

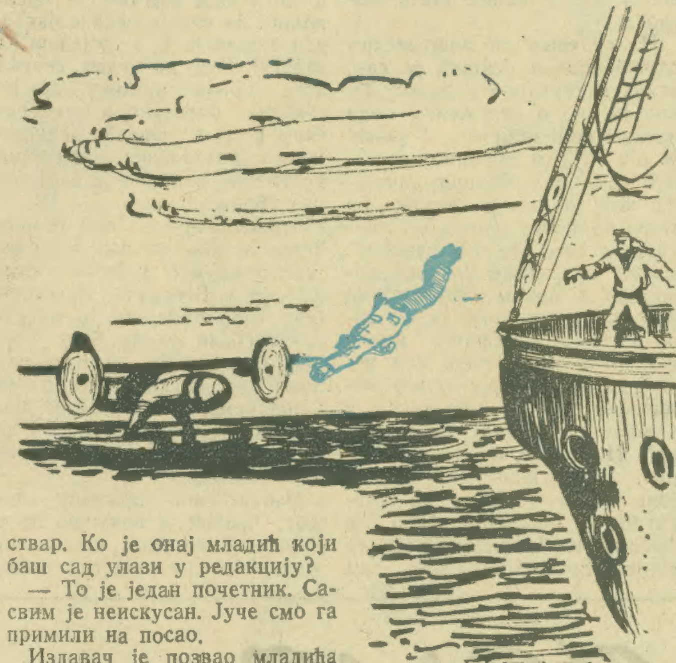

Подвизи НОВИНАРА

Хорас Грили, уводничар „Њујорк Тајмса“, живео је у доба кад писаћа машина још није била потисла перо и мастионицу. Као и многи велики новинари, и он је имао нечитак рукопис. Кад год би неки типограф дошао у ову штампарију да тражи запослење и кад нису могли да га се отресу доказујући му да су сва места заузета, дали би му да слаже на пробу Грилијев рукопис. На тој проби редовно би капитулирали и они најупорнији. И најбољи би застали већ код првих речи, трудили се неко време да их прочитају, па кад би видели да им је то узалудно — одустали би.

Једног дана, у управу штампарије дошао је неки скромно обучен младић. Рекао је да је незапослени типограф и да тражи место. Кад нису могли да га се ослободе, послужили су се опробаним методом — дали су му да слаже на пробу Грилијев чланак. Младић је засукао рукаве и сео за машину. На опште изненађење, он је слагао чланак с лакоћом, без грешке и тако течно као да је био написан на машини. Наравно, после овако успеле пробе младић је примљен на рад и дат му је назив „Грилијев типограф“.

Но, младог типографа чекало је ново искушење. Једног дана двојица репортера узели су пар пилића, замочили им ноге у мастило и пустили их да неколико пута претрче преко страница Грилијеве редакциске хартије. Кад је „Грилијев типограф“ дошао у редакцију по рукопис, дали су му ове замрљане странице као Грилијев уводни чланак. Типограф их је узео и окретао са сваке стране, настојећи да одгонетне рукопис. Узалуд. Овога пута „Грилијев рукопис“ био је и за њега тврд орах. Али се ипак није предао. Сео је за машину и полако, с највећим напором, почео је да слаже.

Кад је, сат доцније, Грили дошао у штампарију, слагач га је зауставио:

— Извините, господине Грили, али ову реч никако не могу да прочитам.

Грили му је узео хартију из руке, пажљиво загледао означено место, а затим је прогунђао:

— Па то би и дете прочитало. „Необичан“, шта би друго могло да буде!

Фотографија

Можда је један од најтежих задатака у новинарству — набавити на време фотографију личности која је у вези с неким важним догађајем и о којој се тих дана највише говори. Тако се једном догодила афера у којој је главну улогу имала нека позната лепотица. Чикашки лист „Америкен“ донео је ту вест први, али без слике ове лепотице. Издавач листа наредио је да се слика набави по сваку цену за следеће издање. Прошао је дан, а људи су се један за другим враћали не обавивши посао. Издавач је постао нестрпљив.

— Јесте ли покушали да дођете до њене фотографије помоћу служитеља, писмоноше, или на неки сличан начин?

— Све смо покушали, али узалуд. Обећали смо и велику награду, али нико не може, или неће, да нам да фотографију. Послали смо јој у кућу нашег фоторепортера преобученог у механичара, тобоже да изврши контролу електричног вода, али се и он вратио празних руку.

— Добро, — рекао је издавач, — покушаћемо још једну ствар. Ко је онај младић који баш сад улази у редакцију?

— То је један почетник. Сасвим је неискусан. Јуче смо га примили на посао.

Издавач је позвао младића и рекао му:

— Ево вам адресе једне девојке. Потребна нам је њена фотографија. Набавите нам је.

Младић је узео адресу и отишао. Вратио се после два часа и ставио на издавачев сто дивну фотографију. Сви су занемели од чуда. Само младић није разумео чему се то чуде.

— Испричајте нам, молим вас, како сте успели да дођете до фотографије, — рекао му је издавач. — Наши најбољи репортери то нису били у стању. А ви...

— Како? — узвикнуо је зачуђено младић. — Сасвим једноставно. Отишао сам тамо, зазвонио и рекао да бих желео да говорим с том и том девојком. Кад ме је позвала да уђем, учтиво сам је замолио да ми да своју фотографију и она је радо пристала.

Њујорк—Јужни Пол—Њујорк

Зиму 1928 године Бердова антарктичка експедиција провела је у близини Јужног Пола. Једне вечери, репортер „Њујорк Тајмса“ написао је за свој лист чланак о инсталирању радио-станице у логору експедиције. Али, пре него што је дао рукопис на слагање, хтео је да му Мајнхолц, шеф радио-рубрике „Тајмса“, провери неке техничке изразе. Телефонирао је Мајнхолцу у његов стан. Нико се није јављао. Трогодишњи Мајнхолцов син био је скинуо слушалицу и тако искључио телефон.

Кад је репортер видео да су му сви напори узалудни, обратио се једном радио-оператеру и замолио га за савет шта да ради. Он му је рекао да Мајнхолц проводи своје слободно време слушајући радио-вести из Бердова логора, и додао: „Стрпите се за часак, одмах ћемо све уредити“. И почео је да откуцава неке радиотелеграфске знаке. Ускоро је добио одговор од једног Бердовог брода, који му је саопштио да ће вест предати одмах у Бердов логор.

Тако се десило да је Мајнхолц, који је код куће „ловио“ радио-депеше Бердове експедиције, ухватио с Јужног Пола позив упућен директно њему, којим се тражило да стави слушалицу на свој телефон, јер редакција „Тајмса“ жели да говори с њим. Мајнхолц је пришао телефону и позвао редакцију. Јавио му се онај репортер и најзад добио потребна обавештења. Веза преко Јужног Пола функционисала је беспрекорно.

Скок у море

Пре петнаестак година избио је пожар на броду „Сити оф Хонолулу“ који се налазио равно 700 миља западно од Лос Анђелоса, на путу за САД. Путници су поскакали у чамце за спасавање и ускоро су се нашли на палуби брода „Томас“, који им је, на позив СОС, похитао у помоћ.

Линтон Јелс, један од најпознатијих америчких новинара, послао је одмах радиотелеграм капетану брода „Томас“, у коме је рекао да ће од спасених путника откупити све филмове и фотографске снимке који приказују брод у пламену, путнике у чамцима, као и сцене њиховог спасавања. Ускоро је добио одговор. Један од путника нудио му је шест неразвијених филмова за 150 долара.

Јелс је одмах прихватио понуду, сео на хидроавион и полетео усусрет „Томасу“. После сат и по летења, приметио је брод. Кад му се приближио на једну миљу, пилот је искључио мотор и почео да се спушта. У тренутку кад је хидроавион био неких петнаестак метара изнад морске површине, Јелс је скочио у воду. Хидроавион се у међувремену дигао у висину и полетео према обали.

Брод „Томас“ био је удаљен од Јелса свега неколико стотина метара. Његовом капетану није преостало ништа друго него да заустави брод и да пошаље по њега чамац за спасавање. Чим је дошао на палубу, Јелс је почео ужурбано да купује од спасених путника њихове фотографске снимке и да с њима води дуге разговоре. Ускоро је имао довољно материјала за целу прву страну. Кад се његов хидроавион поново појавио на хоризонту, Јелс је већ био спреман за пут.

Хидроавион се спустио неколико стотина метара од брода. Јелс је појурио на крму и скочио у море. Брод је пловио даље, а хидроавион се примицао репортеру. Пилот је помогао Јелсу да се попне у хидроавион, узлетео је и пошао према копну. За непуна три часа Јелс је био у Лос Анђелосу и својим чланком и сликама о несрећи брода „Сити оф Хонолулу“ претекао све остале америчке листове за пуних дванаест часова.

Где се налази земља Биканер?

Биканер је државица која се налази у Рајпутани, у Индији. Она заузима простор од 60 хиљада квадратних километара, на коме живи преко 900 хиљада становника. Земљиште је већином песковито и добрим делом простире се у пустињи Тар. Главни град има исто име као и земља — Биканер. У њему живи око 86 хиљада становника. Уствари, то је оаза у којој су подигнуте дивне грађевине, јер су становници познати каменоресци. На средини града налази се стара тврђава. У граду се производи вунена роба, ћилими, шалови, а у близини се налази и рудник угља.

ВЕРОВАЛИ или не...

УПРКОС ВРЕМЕНУ...

Фо-Куан Су, стари храм у близини кинеског града Вутаи Шана, саграђен је

857 године, и то од дрвета. Још и данас, после више од хиљаду година, дрвени храм стоји потпуно очуван.

ГРОБЉЕ БЕЗ ГРОБОВА

У Нарбону, у Француској, постоји једно гробље на којем још нико није сахрањен, мада на њему има више стотина надгробних споменика. Наиме, ти споменици постављени су као знак сећања на поморце који су нестали на мору.

СЛОНОВИ-ВАТРОГАСЦИ

У једном селу у северном делу индиске провинције Тераі крдо слонова нашло је на поља младе шећерне трске и стало да их уништава. Сељаци су на све могућне начине покушавали да их отерају, али без успеха. Најзад су запалили једно оближње поље обрасло грмљем и живицом, надајући се да ће ватра уплашити и одагнати слонове. Међутим, слонови су мирно напустили гозбу, отишли до оближњег потока, напунили сурле водом и као прави ватрогасци угасили пожар. Затим су се вратили и обрстили сву шећерну трску.

ЗБОГ НЕЗАТВОРЕНЕ СЛАВИНЕ

Француски књижевник Пјер Бејл био је толико осетљив на шум воде која капље да је умро кад је

један његов нови послужитељ заборавио да добро затвори славину у кухињи.

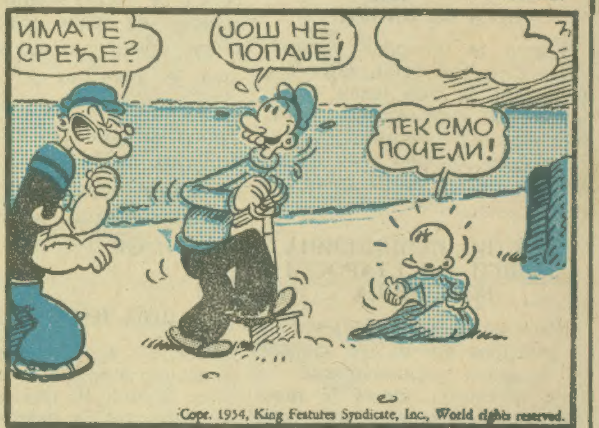

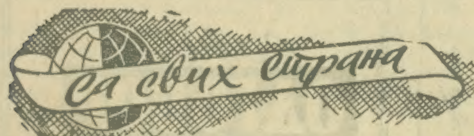

„НАЈБРЖЕ САОБРАЋАЈНО СРЕДСТВО"

Дилижанс је у Србији био најбрже саобраћајно средство све док се нису појавиле железнице. То су била велика поштанска кола на федерима, затворена платном, којима су путовали постиљон са аманетном поштом и путници. Запрега се састојала од три коња: два рудна и трећи са стране, звани логов.

У Србији је дилижанс уведен 1870 године, и то у прво време на главној линији Београд — Алексинац, четири пута недељно, и Београд — Шабац, једанпут недељно.

За путовање дилижансом плаћало се у време редовног поласка по три гроша на сат од сваког путника, а ванредно по четири гроша од сата за свако место у колима. Доцније, 1879 године, та је такса повећана на 80 пара на сваких пет километара даљине.

Путници су могли са собом понети: амрел, ручну торбу и путничке хаљине, до десет ока тежине. Ако је пртљаг био тежи од десет ока, онда се за вишак наплаћивала такса, исто онако као и за поштанске пошиљке: 10 пара чаршиских (тј. пет пара динарских) од сваке оке и на сваких 5 сати растојања.

ПОЛУКС И КАСТОР

Полукс и Кастор су две главне и најлепше звезде сазвежђа Близанаца. Кад се гледају голим оком, рекло би се да су веома близу и добија се утисак да заједно излазе и залазе, да заједно пролазе кроз меридијан, па је по њима и цело сазвежђе добило име Близанци. Полукс се голим оком види као једна звезда, а уствари је то систем од шест звезда, док се Кастор састоји од пет звезда. Полукс је од нас удаљен 32 светлосне године, а Кастор 116 година. Из тога се види да су оне и међусобно веома удаљене, па је лако закључити да уствари немају ничег заједничког. По грчкој митологији Полукс и Кастор били су синови бога Зевса. Полуксова мајка била је богиња и он је због тога био бесмртан, а Кастор је био смртан и требало је да умре. Због тога је Полукс молио оца да и Кастора учини бесмртним, па их је Зевс наградио због те братске љубави и обојицу поставио на небески свод.

АМАЛФСКЕ ПЛОЧЕ

Амалфске плоче су један од најстаријих споменика поморског права. Створене су у граду Амалфију, који се налази на стрмој обали у малом заливу Салерно, између краја 12 и почетка 13 века, кад је поморство у овом граду било јако развијено. По мишљењу неких стручњака, амалфске плоче израђене су 1131 године, кад је град Амалфи био сједињен с норманским краљевством. Плоче имају 66 чланова: 45 на италијанском и 21 на латинском језику. Оне су биле на снази све до 17 века; помињу се још и 1603 године у једном купопродајном уговору за бродове. Оригинала је нестало 1401 године, али је пронађен 1844 у бечкој Дворској библиотеци међу списима млетачког дужда Марка Фоскаринија (1696 — 1763). Доцније су враћене граду Амалфију.

ЗДРАВИЦЕ У СТАРОМ РИМУ

Здравице су прастари обичај. Помиње их и римски песник Хорације. У то доба број чаша које је требало испити зависио је од угледа личности у чије се име наздравља, или од броја слова у њеном имену. Тако се у здравље Цезара испијало шест чаша, јер латински написана реч Цезар има шест слова. У част Германикуса испијало се десет чаша. Често се испијало девет чаша — по броју Муза, затим три — по броју Грација. Обичај наздрављања хвали и Цицерон и каже да оно весели и оживљава друштво. И грчки песник Хомер помиње здравице и вели да се оне додају надесно и тако иде унаоколо.

ДОЛИНА СМРТИ

Долина смрти је дугачак, узан просек кроз планине у југозападном делу такозваног Великог Базена, који има облик равнокраког троугла чији је врх окренут према Калифорниском Заливу. Цео базен захвата простор од 600 хиљада квадратних километара. Дно Долине смрти налази се 83 метра испод морског нивоа. Ова долина позната је по злу због страховитих врућина које у њој владају. Свакога лета температура се попне до 50 степени Целзијусових и путник добија утисак као да се налази у ужареној пећи. И зими термометар у њој често показује и до 40 степени Целзијусових. Због тога је цела област слабо насељена, а и оно људи што има дошло је тамо због лежишта племенитих метала која се у њој налазе.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

И ВИТАМИНИ могу да шкоде

Дуго се није знало да витамини постоје. И једнога дана утврђена је њихова улога и вредност, као и потреба човечјег организма за њима. Али, неки људи погрешно мисле да, пошто недостатак витамина у исхрани изазива обољење човечјег организма, треба уносити што више витамина да бисмо били што бољег здравља. Они не знају да оно што је од користи у малим количинама, може да буде од штете ако се узима у већој мери. Колико је то тачно, показује излагање тројице познатих научника, Гербера, Раба и Собола.

Они су изнели пример једне млађе жене која је пуних осам година тражила помоћ многих лекара, јер је патила од јаке главобоље. Сем тога, вид јој је слабио, често је имала осећај гађења, болове у зглобовима, нападе грознице, а добијала је и оспе по кожи. Жена је обишла многе лекаре, али нико није био у стању да постави тачну дијагнозу. Тек после детаљног клиничког испитивања установљено је да је пацијент у току осам година непрестано узимао витамин А. Жена је признала да је гутала све више овог витамина; у последње време чак и по 500.000 јединица дневно, иако је довољно 5.000 јединица за човека који се нормално храни. Тада већ није било тешко утврдити да жена уствари болује од хипервитаминозе А. Одмах јој је забрањено даље уношење витамина у организам и за две недеље нестале су прво оспе, па болови у костима и зглобовима и, најзад, болесница је потпуно оздравила.

Зна се од раније да су неки поларни истраживачи били оболели због претеране исхране џигерицом белог медведа. То није било ништа друго него опет хипервитаминоза А, пошто је џигерица белих медведа, као и неких риба, веома богата овим витамином. Исте незгоде као са витамином А, могу се догодити и са другим витаминима.

Као што се види, не смеју се употребљавати витамини без лекарске препоруке, а најмање у случајевима кад они уопште нису потребни.

ПАРАДАЈЗ КАО ЛЕК

Један лекар из Галсбурга изнео је на скупу америчких психијатара нов начин лечења епилепсије. Он је утврдио да глутаминска киселина веома повољно утиче на одржавање духовне свежине, а може послужити и као лек код појединих случајева епилепсије. Како ове киселине има у парадајзу, болесници су добијали, уз храну, знатну количину сока од парадајза. Резултати су били задовољавајући.

ПОДВОДНА СТРУЈА У БЛИЗИНИ ЕКВАТОРА

Најновијим истраживањима наишло се у Тихом Океану, недалеко од екватора, на јаку подводну струју која се креће према истоку брзином од око 1600 метара на час. Струја је доста узана и налази се на дубини од четрдесет метара.

„ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК" У ХИРУРГИЈИ

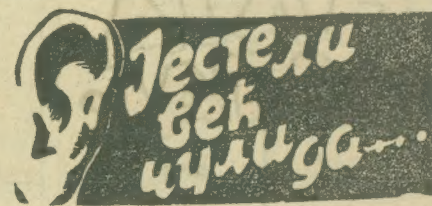
Недавно је у САД израђена једна сложена електронска машина, налик на „електронске мозгове" за рачунање, али која ће служити у медицинске сврхе. Она ће за све време операције давати тачне податке о крвном притиску и јачини пулса болесника, јављајући одмах ако наступи каква неправилност у раду плућа или других органа. Машина уједно показује и количину ваздуха коју болесник издахне за један минут.

НОВ ЛЕК ПРОТИВ КАШЉА

После дугих опита на животињама, један амерички лекар нашао је један нов и ефикасан лек против кашља. Занимљиво је да је лек начињен од једне опијумске дроге која је позната већ преко сто година, али је сматрана бескорисном. То је наркотин. Он се досад није употребљавао, јер није ублажавао болове, нити је могао да послужи као средство за успављивање.

БЕЗ ШИБИЦА...

Изгледа да пушачи неће више имати потребу за шибицама или упаљачима. Једноставним повлачењем преко неке рапаве површине, цигарета ће моћи да се упали. Али, под каквим условом? На то питање одговара проналазач: „Под условом да се не бојите експлозивног пуњења које се налази у каписли на врху цигарете!" Изум је толико необичан и изазива толика питања — међу којима је, свакако, једно од првих: да ли експлозивно пуњење не утиче на мирис дувана? — да се засад још не може одговорити јесу ли то заиста „цигарете будућности".

...растеривање градоносних облака пуцањем из топова први је применио, у 18 веку, француски поморски официр Мевриje. Он је приметио да на мору топовска грмљавина растерује непогоде, па је то исто покушао и на свом имању.

...збирке географских карата мора и океана не називају се атласи, већ нептуни.

...кисеоник је добио име по томе што се некад сматрало да је он главни састојак свих киселина.

...све до друге половине 19 века врабац је био непознат у Америци. Како су у то доба многи крајеви у Новом Свету страдали од гусеница, године 1865 пренесено је из Европе у Америку хиљаду пари врабаца.

...амерички научници тврде да људски глас из генерације у генерацију постаје све дубљи. Док је раније међу мушкарцима највише било тенора, данас све више има баритона и басова. Према њиховим предвиђањима, кроз 200 година људи ће говорити искључиво из баса.

...црни кишобрани појавили су се тек пре нешто више од једног века. Дотле су се и кишобрани и сунцобрани правили у светлим бојама.

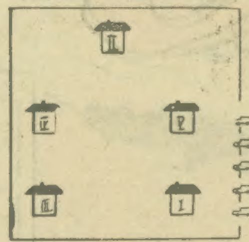
...паукови немају екстензорне мишиће, то јест мишиће помоћу којих остале животиње опружају и грче удове. Уместо њих они имају један хидраулични систем који се састоји у томе што се у удовима повећава или смањује крвни притисак, те тако удови постају крути или меки.

...све до битке код Мохача, у Славонији се порез плаћао кожицама од куне. Тај порез називан је кунавином.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

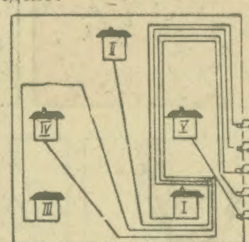
ЧУДНОВАТА ГАРАЖА

Пет аутомобила разних конкурената имају своје гараже у једном дворишту. Да се

сл 1

аутомобили не би сретали, просечено је пет путева, који се не секу и који дозвољавају да свака кола уђу у своју гаражу. Како је то изведено?

сл 2

Ако не можете то да решите, погледајте слику 2 и све ће вам бити јасно.

ЧАЈ И МЛЕКО

Гост уђе у кафану и поручи шољу чаја. Док му се чај хладио, он позва келнера и рече му да донесе и једну шољу млека. Келнер га брзо услужи и донесе млеко у истој онаквој шољи и у истој количини као и чај. Гост тада стави кашичицу у шољу с млеком и пошто је напуни преручи је у шољу с чајем. Потом у тако помешани чај с млеком поново спусти кашичицу, напуни је и преручи у шољу с млеком.

Питамо вас сада: да ли се у шољу чаја налази више млека него што се налази чаја у шољи с млеком?

(Свакако да сте се сетили да се налазе исте количине).

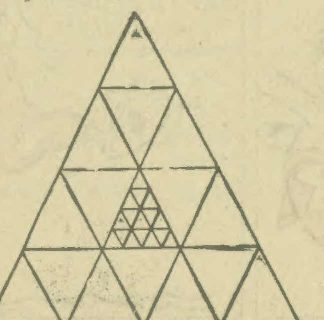
Гости на свечаности

На једној породичној свечаности биле су за столом окупљене три рођене сестре са својим мужевима и децом. Тада се видело да свака од њих има по четири сестрића и да сваки од тих сестрића има по четири сестре од тетке. Знајући за ово, можете ли да нам одговорите колико је особа укупно седело за столом на тој свечаности?

(Одговор: за столом је било четрнаест особа).

Умете ли да бројите?

Можете ли рећи колико различитих троуглова има на овој нашој слици? Треба добро рачунати и пазити да се не погреши.

Решење: на нашој слици има 53 троугла.

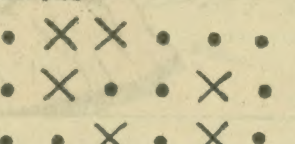
Игра каменчићима

Ево 36 каменчића у квадрату, као што се види на слици 1. Сада шест избаците,

сл. 1

али тако да и после избацивања остане у вертикалној колони паран број, а исто тако и у сваком хоризонталном реду.

сл. 2

Ако не знате како ово треба урадити, погледајте слику 2 и одмах ће вам бити јасно. Шест каменчића које треба избацити замењени су на тој слици крстићима у другом, трећем и четвртом реду.

Обрнут број

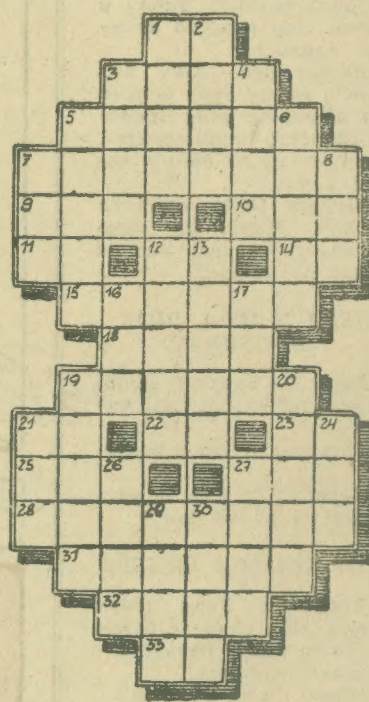
Постоји један двоцифрен број чије цифре кад се саберу дају збир 10. Ако те две цифре промене места, онда се добија број који је већи од првобитног четири пута плус 15. Који је тај првобитни двоцифрени број?

(Деветнаест)

Водоравно: 1) лична заменица; 3) презиме композитора опере „Кармен"; 5) врста ваздухоплова; 7) обољење често у барским пределима; 9) отац (слов.); 10) спроводник бродова кроз опасна места; 11) показна заменица; 12) скраћеница за „својеручни потпис"; 14) банкарска и трговачка ознака за валутирање; 15) врста менице; 18) раса паса; 19) наш тениски првак; 21) слово латинице; 22) елидирана свеза; 23) предлог; 25) лична заменица; 27) печат; 28) морски рак сличан пауку; 31) лева рука; 32) озледа; 33) један зачин.

Усправно: 1) мушко име; 2) река у Француској, лева притока Роне; 3) дењак, свежањ; 4) једновалентни радикал састављен од угљеника и водоника; 5) земљорадник; 6) једна од САД; 7) шаховски израз; 8) мушко име; 12) лепљива маса која се добија из четинара; 13) штампарски орман где стоје сандуци са словима; 16) страно женско име; 17) једна од држава на америчком континенту; 19) уговорена казна; 20) женско име; 21) врста четинара; 24) господар (турц.); 26) врста жуте боје; 27) кожни или метални материјал за гудачке инструменте; 29) зоб; 30) алкохолно пиће.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Јорк; 5) лупинг; 7) Ренан; 8) ро; 10) Исак; 11) Кан; 12) лик; 13) Сона; 14) А(лекса) Н(енадовић); 15) калај; 16) гранит; 18) Олиб; 19) стицај; 21) јакна; 22) ат; 24) алва; 25) Ани; 26) ноа; 27) круг; 28) ам; 29) Ласал; 30) аматер; 32) Иван.

Усправно: 1) јунак; 2) опак; 3) рин; 4) К(оперник) Н(икола); 5) Лесинг; 6) гранат; 7) Рила; 9) онај; 11) колиба; 13) Саница; 15) калина; 17) ротква; 19) „Салома"; 20) јануар; 21) Јана; 23) тигл; 25) арсен; 27) Ката; 29) лав; 31) ми

ПАЈА ПАТАК

ЗАВОД ЗА БРЗО ПОЗАЈМЉИВАЊЕ НОВЦА
РАДНО ВРЕМЕ од 8–17 h

ОДГОВОР

РЕДУТА је:
забава
врста мале лађе
бура у Отрантском Мореузу
стара хаљина за свечане пријеме

ГЛАУКОПИС је:
надимак
име грчког атлете
планински врх
врста мача

ОЛИФАНТ је:
музички инструмент
јунак из средњовековних романа
назив за послугу
чувени ирски бард

ОДГОВОР:

РЕДУТА је забава, балска свечаност под маскама. Раније је то било место за игранке и забаве, нарочито у Венецији, где су се за време карневала скупљале маскиране особе.

ГЛАУКОПИС је грчка реч и значи: Совоока, Сјајноока. То је надимак богиње Атене, зато што јој је била посвећена сова

ОЛИФАНТ је рог од слонове кости који су о бедру носили средњовековни витезови-луталице. Тако се називао и рог легендарног јунака Роланда. Исто тако то је назив и за хартију највећег формата с марком слона (за табеле и ватромете).

МАЛИ МИЋА

БЗЗЗ
БЗЗЗЗ
CARL ANDERSON

Куа-Куа! уређује Паја Патак

ГЛУПО УПОЗОРЕЊЕ

Шиља: Хајде, Мики, прочитај само шта пише на оној великој табли у парку. Зар није то врхунац глупости?

Мики: Ево. „Сви пси који у парку буду нађени без власника биће предати градској кафилерији". Али, ја ту не видим ништа глупо.

Шиља: Онда си и ти будала, Мики! Па како ће пси то сазнати кад не умеју да читају?!

ПЕРА ЖДЕРА НИЈЕ ПРОБИРАЧ

Пера: Да нисам у вашој радњи заборавио свој кишобран?

Трговац: А како изгледа?

Пера: О, то није важно. Дајте ми какав било!

ХОРАЦИЈЕВИ ВИЦЕВИ

Хорације: Знам један сјајан виц, само се бојим да ти га некад раније нисам већ испричао.

Мики: Је ли духовит?

Хорације: Веома!

Мики: Онда ми га слободно испричај. Тачно знам да досад од тебе нисам чуо ниједан духовит виц?

МАЛИ ХИЈАВАТА

ВАЛТ ДИЗНИ

ЈУУУУ! МОЈ ОТАЦ ИМА ПРАВО! УВЕК КАЖЕ: „СИНЕ МОЈ, НЕ ИГРАЈ СЕ С МЕЧИЋИМА...
...ЈЕР У БЛИЗИНИ МЕЧИЋА НАЛАЗИ СЕ И МЕЧКА"
МОЈ ОТАЦ ЈЕ ВЕОМА МУДАР!
ОХ... МОРАМ СКОЧИТИ СА СТЕНЕ... ХОП!
УФ! ПРОПАДОШЕ МОЈЕ НОВЕ ПАНТАЛОНЕ! УЖАСНО!
ПЉАС!
А ОТАЦ МИ ИХ ЈЕ ЈУЧЕ КУПИО!
НАСТАВИЋЕ СЕ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт, фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 500, полугодишња 250 динара, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.